

ispitni centar

**PRAVA
MJERA
ZNANJA**

DRŽAVNO TAKMIČENJE 2018.

SREDNJA ŠKOLA

ISTORIJA

Autorka/autor testa

Recenzentkinja/recenzent

Podgorica, 20..... godine

Pitanja za test iz istorije za 2018. godinu.

1. Dopuni rečenicu na praznim linijama:

O počecima života na teritoriji današnje Crne Gore znamo vrlo malo. Najznačajnije praistorijsko nalazište u Crnoj Gori je **Crvena stijena**. U njoj su otkrivena **32** kulturna sloja, koji potvrđuju da je bila naseljena u periodu prelaza iz paleolita u neolit. U njoj nijesu otkriveni ostaci **Ijudi**.

(3 boda)

**2. Antički Grci i Rimljani su imali mnogobožačku religiju u kojoj je svako božanstvo bilo povezano sa određenom pojmom ili pojmom. U ovom zadatku nađi vezu bogova/boginja sa pojmom ili pojmom.
Prenesite povezivanja na linijama ispod tako da se pored broja iz prve kolone upiše na liniji njegovo par-slovo iz druge kolone. Napomena: jedna alternativa u desnoj koloni je višak.**

1. Minerva	A. grčka boginja lova i Mjeseca
2. Artemida	B. rimska boginja mudrosti
3. Mars	C. grčka boginja zaštitnica braka i ženskih duša
4. Posejdon	D. grčka boginja zemljoradnje
5. Demetra	E. rimski bog rata
	F. rimski bog mora

1-B

2-A

3-E

4-F

5-D

(5 bodova)

3. Dopuni rečenicu traženim odgovorima na praznim linijama:

Barski ljetopis je napisan na **slovenskom** jeziku (1), nastao u **XII** (2)vijeku. Djelo je do nas dospjelo u dvije prepisane verzije, od kojih je prva sačuvana u latinskom prevodu iz XVII v. pod nazivom **Kraljevstvo Slovena** (3).

(3 boda)

4. Dopuni rečenicu traženim odgovorima na praznim linijama:

Crkva Sv. Petra u Bijelom Polju je rađena u stilu **romanike** (1), tj. njenih uticaja. Podignuta je u **XII** (2) vijeku. Podigao ju je humski knez **Miroslav** (3).

(3 boda)

5. U XI v. pokrenuti su krstaški ratovi od strane feudalne klase Zapadne Evrope protiv muslimana Bliskog istoka. Nakon prvog krstaškog rata na osvojenim teritorijama stvorene su tri krstaške države. Na praznim linijama upiši nazive tih država:

- a) **Edesa**,
- b) **Antiohija**,
- c) **Jerusalim**.

(3 boda)

6. Postepene promjene u shvatanju uloge čovjeka u društvu i iskazani otpor prema srednjovjekovnom pogledu na svijet, širenje pismenosti, razvoj gradova i porast bogatstva u Evropi XIV-XVI v. doveo je do pojave humanizma i renesanse u sjevernoj Italiji. Taj period iznjedrio je brojne kulturne stvaraocce (naučnike, slikare, filozofe, vajare, arhitekte, književnike itd). Na linijama upišite imena autora nekih poznatih slikarskih i vajarskih djela.

- a) "Tajna večera" **Leonardo Da Vinči**,
- b) "Sikstinska madona" **Rafael Santi**,
- c) "Robovi" **Mikelanđelo Buonaroti**,
- d) "Četiri jahača apokalipse" **Albreht Dürer**,

(4 boda)

7. Vladavina francuskog kralja Luja XIV bila je obilježena brojnim ratovima i političkim događajima koji su uticali ne samo na političke procese u Francuskoj već i u Evropi. **Tvoj zadatak je da pored nasumično navedenih događaja upišeš redne brojeve koji odgovoraju tačnoj hronologiji:**

- a) ukidanje Nantskog editka, **4**
- b) završen nizozemski rat, **2**
- c) potpisani mir u Utrehtu, **5**
- d) završena gradnja Versaja, **3**
- e) završen devolucioni rat, **1**

(4 boda)

8. Pažljivo pročitaj tekst:

"Obraćam se Vašem carskom visočanstvu, da meni, vladaru kraljevine koja je početkom ovog burnog XVIII v. otpočela rat i sa vašim viševjekovnim neprijateljem, omogućite povratak u svoju kraljevinu. Vaš sam vječni dužnik zbog pruženog utočišta nakon teškog poraza koji sam pretrpio devete godine Sjevernog rata koji sam vodio sa velikom neprijateljskom carevinom, sa kojom ste i Vi upravo okončali sukob. U izmijenjenim okolnostima, kada ste u mogućnosti da zajedničkom neprijatelju postavite određene uslove mirovnog ugovora koji namjeravate sklopiti, nadam se da ćete izdjestovati moj povratak u kraljevinu, a ja ću zauzvat nastaviti rat protiv carevine koja nas jednako ugrožava".

Iako je tekst izmišljen on govori o stvarnim ličnostima i događajima koji su učestvovali u višegodišnjim sukobima. Na linijama upiši tražene odgovore:

- a) na koja tri vladara se odnosi tekst ? **kralj Karlo XII, car Petar I Veliki, sultan Ahmed III** (1),
- b) u kojem gradu je sklopljen mirovni ugovor između dvije carevine po kojem je, između ostalog, dopušteno jednom od tri vladara da se vrati u svoju kraljevinu? **Jedrene** (1),
- c) u kojem gradu je sklopljen mirovni ugovor koji je okončao dugogodišnji Sjeverni rat? **Ništad može i Stockholm** , (1),

(3 boda)

9. Prosvjetiteljstvo je kao filozofski i uopšte društveno-idejni pokret u Evropi, definitivno uobličen u XVIII v. Prosvjetiteljstvo je bilo najviše istaknuto u Francuskoj gdje je bilo više značajnih predstavnika.

Tvoj zadatak je da pored naziva književnih, istorijskih i filozofskih djela upišeš imena njihovih autora:

- a) "Vijek Luja XIV" **Fransoa Volter** ,
- b) "Duh zakona" **Šarl Monteskje** ,
- c) "Ramoov sinovac" **Deni Didro**.

(3 boda)

10. Nasumično nabrojane događaje u vrijeme vladavine Petra I Petrovića poređaj hronološkim redosledom upisujući pored događaja redne brojeve:

- a) prisajedinjenje Morače i Rovaca Crnoj Gori **5**,
- b) bitka na Krusima **3**,
- c) bitka na Martinićima **2**,
- d) prvi boravak u Petrovgradu **1**,
- e) ustanovljenje Kuluka **4**,
- f) proglašenje ujedinjenja Crne Gore i Boke **6**.

(5 bodova)

11. U XVII v. u gradovima Boke Kotorske dolazi do poleta u crkvenom graditeljstvu i prođoru baroka preko Venecije i Dalmacije. **Na linijama upiši tražene odgovore:**

Najočuvanija barokna cjelina Boke je grad Perast. U centru grada se nalazi crkva **sv. Nikole** iz XVII v. (1). Naspram Perasta se nalazi vještački podignuto ostrvo sa crkvom **Gospa od Škrpjela** (2). U crkvi se nalazi veliki broj slika koje je naslikao jedini crnogorski barokni slikar po imenu **Tripo Kokolj** (3).

(3 boda)

12. Godine 1867. sklopljena austrougarska nagodba kojom izvršena je politička reorganizacija Habsburškog carstva. **Upiši tačne odgovore:**

- a) osim zajedničkog vladara, carina, ministra finansija, mornarice i spoljne politike, koji resor je još bio zajednički?
vojska
- b) koji vladar je u trenutku sklapanja austrougarske nagodbe bio istovremeno austrijski car i ugarski kralj?
Franc Jozef I.
- c) kako se u političko-pravnoj praksi naziva takav oblik saveza?
realna unija

(3 bodova)

13. Velika istočna kriza predstavljala je jednu od najznačajnijih faza u rješavanju Istočnog pitanja. **Nasumično navedene događaje poređaj hronološkim redosledom upisujući redne brojeve:**

- a) ubistvo ruskog i francuskog konzula u Solunu **1**,
- b) ustanak u Bugarskoj **2**,
- c) bitka na Đunisu **4**,
- d) bitka na Vučjem dolu **3**,
- e) oslobođenje i ulazak crnogorske vojske u Nikšić **5**,
- f) osvajanje Plevne od strane ruske vojske **6**.

(5 bodova)

14. Na teritoriji Crne Gore u više gradova sačuvani su sakralni objekti islamske arhitekture. Islamska arhitektura je najviše domete postigla na izgradnji bogomolja-dzamija, koje su sačuvane ili su postojale u više gradova Crne Gore.

Tvoj zadatak je da na praznim linijama upišeš tačne odgovore:

- a) kako se zove najpoznatija džamija u Pljevljima iz XVI vijeka?
Husein –pašina džamija,
- b) kako se zvala prva od tri dzamije koje su podignute u starom Baru a sve tri su nosile nazive po imenima sultana za vrijeme čije vladavine su podignute?
Selimija,
- c) kako se zove najstarija džamija u Podgorici, podignuta u XV v?
Starodoganska.

(3 boda)

15. Tehnički i tehnološki razvoj u XIX v. zahvatio je sve oblasti privređivanja i sve proizvodne procese. Tada su po prvi put ostvareni neki od brojnih izuma i pronalazaka na polju nauke i tehnike.

Na linijama pored rednih brojeva upiši početna slova koja se nalaze ispred naziva izuma i pronalazaka za koja smatraš da odgovaraju njihovim autorima. Napomena: jedan izum/pronalazak u desnoj koloni ne pripada XIX v.

1) Semjuel Morze	a) prva upotrebljiva parna lokomotiva
2) Džordž Stivenson	b) jednocjevni automatski mitraljez
3) Hajrem Maksim	c) prva telegrafska linija
4) Džon Danlop	d) pokretna montažna traka
	e) prva pnevmatička guma

1) C

2) A

3) B

4) E

(4 boda)

16. Početkom XX vijeka Evropom se proširio novi umjetnički i književni pravac – nadrealizam.

Na linijama pored rednih brojeva upiši početna slova koja se nalaze ispred naziva književnih djela za koja smatraš da odgovaraju njihovim autorima.

Napomena: jedno djelo u desnoj koloni ne pripada epohi nadrealizma.

1) Andre Breton	a) Amerika
2) Franc Kafka	b) Lovčevi zapisi
3) Luj Aragon	c) Seljak iz Pariza
4) Pol Elijar	d) Javna ruža
	e) Nađa

1-E,

2-A,

3-C,

4-D.

(4 boda)

17. Period vladavine knjaza/kralja Nikole I Petrovića u Crnoj Gori obilježen je značajnim događajima u spoljnoj politici i društveno-ekonomskom razvoju. Ovdje ćemo od Vas tražiti odgovore na pitanja koja se tiču prvenstveno preobražaja koji je Crna Gora doživjela na polju kulture, prosvjete i ekonomije. **Na postavljena pitanja odgovorite upisivanjem odgovora na linijama:**

- 1) U kojem gradu je otvorena prva Gimnazija? **Cetinje**,
- 2) Koje godine je ustanovljena domaća valuta - perper? **1906**,
- 3) Gdje je 1904. počeo sa radom radio-telegrafski saobraćaj puštanjem u rad prve Radio-stanice? **Volujica**,
- 4) U kojem gradu su do Prvog svjetskog rata radile dvije pivare? **Nikšiću**,
- 5) Koje godine je puštena u rad prva željeznička pruga Bar-Virpazar **1908**.

(5 bodova)

18. Godine 1912-1913. Crna Gora je učestvovala u balkanskim ratovima. Prema operativnom ratnom planu crnogorska vojska bila je podijeljena u tri odreda. **Pored naziva odreda upiši imena njihovih komandanata:**

- a) Zetski odred, **prestolonaslednik Danilo**,
- b) Primorski odred, **Mitar Martinović**,
- c) Istočni odred, **Janko Vukotić**,

(3 boda)

19. Nasumično navedene događaje iz Prvog svjetskog rata poređaj chronološkim redosledom upisujući redne brojeve na praznim linijama:

- a) ulazak Italije u rat **3** ;
- b) kolubarska bitka **2** ;
- c) početak savezničke ofanzive na Somi **4** ;
- d) bitka kod Mazurskih jezera **1** ;
- e) objava „14 tačaka“ **6** ;
- f) ulazak SAD u rat **5** .

(5 bodova)

20. Politički život u periodu Kraljevine SHS (Jugoslavije) obilježen je i djelovanjem političkih partija, koje su djelovale i na teritoriji Crne Gore. **Uz imena i prezimena nekih od istaknutih članova političkih partija na linijama dopiši i nazive stranke kojima su pripadali i djelovali u Crnoj Gori do 1929:**

- 1) Jovan Đonović **Jugoslovenska republikanska stranka**
- 2) Todor Božović **Demokratska stranka**
- 3) Mirko Mijušković **Crnogorska stranka (Stranka crnogorskih federalista)**,
- 4) Jovan Tomašević **KPJ**

(4 boda)

21. Minhenskim sporazumom septembra 1938. Treći rajh je dobio pravo, uz odobrenje V. Britanije, Francuske i Italije, da okupira Sudetsku oblast u Čehoslovačkoj.

Koja država je, koristeći se čehoslovačkom nesrećom, već 1. oktobra 1938. okupirala Tješin i Šleziju?

Zaokruži tačan odgovor od ponuđenih?

- a) Mađarska,
- b) SSSR
- c) Poljska**
- d) Rumunija

(1 bod)

22. Kraljevina SHS je 1922. u administrativno-teritorijalnom pogledu podijeljena na oblasti a 1929. na banovine. Sve banovine su dobile nazive po rijekama izuzev jedne, a tri grada su izdvojena u zasebno administrativno područje.

Tvoj zadatak je da na praznoj liniji upišeš tražene odgovore:

- a) kako se naziva banovina koja nije dobila ime po imenu rijeke?
Primorska,
- b) koja tri grada su izdvojena u posebno administrativno područje?
Beograd, Pančevo, Zemun.

(2 boda)

23. Drugi svjetski rat u Jugoslaviji i u Crnoj Gori obilovao je brojnim značajnim vojno-političkim događajima. **Tvoj zadatak je da nasumično nabrojane događaje poređaš hronološkim redosledom upisujući brojeve na praznim linijama:**

- a) oslobođenje Beograda? **6** ;
- b) proglašenje NDH? **1** ;
- c) formiranje prve proleterske brigade u Rudom? **2**;
- d) treće zasjedanje ZAVNO koje je preraslo u CASNO? **4** ;
- e) početak bitke na Neretvi? **3** ;
- f) oslobođenje Nikšića? **5** .

(5 bodova)

24. Poređaj hronološkim redosledom nasumično date događaje iz Drugog svjetskog rata upisujući početna slova ispred događaja na linijama sa rednim brojevima:

- A) kapitulacija njemačke 6. armije u Staljingradu? **3** ,
- B) bitka u zalivu Lejte? **6** ,
- C) japanski napad na Perl Harbor? **1** ,
- D) bitka kod El Alamejna? **2** ,
- E) prva konferencija „velike trojice”? **4** ,
- F) iskrcavanje saveznika u Normandiji? **5** .

(5 bodova)

25. Godine 1949. formiran je vojno-politički savez – NATO pakt. **Tvoj zadatak je da na praznim linijama upišeš tačne odgovore:**

- a) koja država je 1966. privremeno povukla svoje predstavnike iz NATO-pakta? **Turska** ,
- b) u kojem gradu se danas nalazi sjedište NATO-pakta?
Briselu .

(2 boda)

26. Informacioni biro komunističkih i radničkih partija je osnovan 1947. uz učešće predstavnika komunističkih partija socijalističkih evropskih država, i predstavnika KP Italije i KP Francuske.

Na praznim linijama upiši tačne odgovore:

- a) u kojoj državi je održan osnivački sastanak?
Poljskoj,
- b) koja država je isključena iz IB-a?
Jugoslavija,
- c) u kojem gradu je bilo sjedište IB-a kada je prestao sa radom?
Bukureštu ?

(3 boda)

27. Crna Gora je nakon okončanja Drugog svjetskog rata, u socijalističkoj Jugoslaviji, doživjela sveobuhvatan razvoj i preporod na svim poljima društveno-ekonomskog i kulturnog života.

Tvoj zadatak je da na praznim poljima upišeš tačne odgovore:

- a) koje godine je puštena u saobraćaj pruga Bar-Beograd?
1976,
- b) kada je osnovan Univerzitet Crne Gore?
1974,
- c) u kojem gradu je 1956. počela sa radom Željezara „Boris Kidrič“?
Nikšiću,
- d) kako se zvalo preduzeće za prekookeansku plovidbu sa sjedištem u Kotoru?
Jugooceanija,
- e) u kojem gradu je 1951. otvoren Državni arhiv NR Crne Gore?
Cetinju

(5 bodova)

28. Potpisivanjem mirovnog sporazuma u Dejtonu u SAD okončan rat u Hrvatskoj i u Bosni i Hercegovini.

Odgovori na sledeća pitanja:

- a) koje godine je sporazum potpisan? **1995. godine**,
- b) ko je bio predsjednik SAD kada je sporazum potpisan?
Bil Clinton.

(2 boda)